

DIARI DE BUJA

577.

DEL DIUMÉNJA 25 ABRIL DE 1813.

Surt ô nex de becayre es sôl de Delasôlrê. *Vide* ô mira sa má de Gamáut.

De sa *Dominica in albis* se deriva es nóm de *Aubát*, que donám â n' es níns, qui móren hayent rebút el sánt baptisma, y acostumávam vestírlos de blánc. Si nigu sáb un térme castellá corresponént â *Aubát*, que el diga y el sabrèm.

Fésta dels sánts Innocénts qui alában â Déu, no parlánt; sino patínt, segòns cànta la Iglèsia.

Purga per acabár de trêurer s' últim téxto, y sa deréra glósa de picát.

TÉXTO. *Frenesía pulpital.*

GLÓSA. *Já está rica sa nóstra lléngo, ab un nóu térme: já tením blát per tot sa l' añ: já no mos fálta un capítol novéll per sa ciència Portaletária: já sabèm un específic per curár es màl que fá sa frenesía Auroriána. Lo que deis frenesía pulpital es lo que Cristo enomèna prudència de serpént. Aquésta diu S. Crisóstomo, per gordár es càp, no fá càs que li escarrinxen tot es cós. Axí es predicador de S. Nicoláu, vehént que se fe perilláva per càusa vóstra, â lo més necessari acudí. Sa càsa se hà de agranár y espolsár; però quánt se péga fóc, hem de cercár aygo y tirár sa granéra y s' espolsador. En no tocárvos â vóltros, maldamént predicássen tot lo evangêli, y totas sas epístolas. Però cóm cóu, cura. Donáulos cláu, es qui podèu, que jó axí cóm pug, los ne don.*

¿Frenesía pulpital? O Càrlos IV! Si haguésseu tengut frenètics, cóm aquésts, quánta seria sa vóstra ditxa! Vos haurían fét obrír els ulls, quánt los duyau clucs. Es qui tenían prudència, no féren lo que élls haurían fét. Vóltros que deis frenesía pulpital, digáu la veritat ¿no teniu temòr del póbble? No sou cóm aquélls qui volían pèrder el bón Jesus? y que goñariau, quánt lográsseu es

vóstro intén?.... heu menestér un métge bó. Creisme. En Canèt es guápo.

RETÉXTO Y REGLÓSA.

Quànt la piadosa y religiòsa Auròra diu que el P. Stráuc tenia uns qui lo escoltávan per riurerse de éll; y àltres qui no entenían res de tot quànt predicáva, pregunt jó qã n' â quina párt ô clásse pertáñen los aurorístas tán devóts de sentir sermòns? S' argumént es bicórne. Si élls éran entesos, ergo enávan de mála intenciò, id est per riurerse dels ministres de Déu. Si élls no entenían res, lo quá l no confessarán mà y, ergo no mos póden il-lustrár; sino enganár. Es veritat que un pót ser pólissa y àsa juntamént; y que molts poden ser cóm aquést un.

ARÈNGA DE LÁMON HERNÁU.

Jó làmon Hernáu, majoràl de són Amel-lér, â vosàltres tots los méus misàtges presénts, passàts y venidòrs, vos dig, vos supplíc y vos màn, que mà y més pus tornèu â fér es pàn-caritat dins són Amel-lér, en no ser en la forma siguéit. 1º. Heu de pescàr tota sa nít, y no heu de agafár, ni una alàtxa, suposànt que no heu de ser misàtges, sino pescadòrs. 2º. De matinàda vos hà de comparèxer el bón Jesus resucitat y tot d' una no lo heu de conèxer ningùns. 3º. Quànt vos dirá que tirèu sas xêrxes â la drèta de sa bàrca, heu de fér lo que vos diu, y agafár péx â uf, sens espeñàr es bolítx. 4º. Heu de trobàr fóc fet, y pá y péx qui se cóuan â n' es calíu. 5º. En havèr agafát cént cincuenta tres péxos bén gróssos, heu d' esperar que el bón Jesus vos partèsca pà y péx. Axi ferèu es pàn-caritat, qui será conforme â lo evangêli. Però es que vóltros heu fét enguàñ qũina semblànsa pót tenír ab so que féren ets apóstols? 1º. Heu menjàt panàdas de xót. Es xót es càrn y no péx. 2º. Després de havèr berenàt y dinàt y càsi hóra-bàxa vos sou atapíts de flaòns, y d' en tant en tant passàva sa carabàssa. Es dexèbbles del bón Jesus estàvan dejuns àntes de fér sa séua berenàda. 3º. Abàns no havíau agafát péx, y tem si després agafáreu cólca mêu, ô almàncò si dúya colcú mitja brusca. Axó Déu no heu vól, ni jó tampóc. 4º. Tots es qui féren es pàn-caritat éran hómos de hé, y no hey havia sa màre, ni càp germàna dels

sobredits, ab tot axó que no sé que càp dóna de sas qui seguien â Cristo fés *câma mênga mày*; y vóltros en es vóstto pàn-caritat heu tengút sa me-dóna y tots els méus infánts, màscles, y faméllas. 5º. Es primér pàn-caritat se vá fèr ràn de má, y vóltros l' heu fét demúnt sa éra. Já veis lo póc conformes que sou enàts â lo evangêli, y quànts de abúsos heu fét, 1º. fènt prevenciò, quàn aquélls no pensáren en res, y axí matéx manjáren. 2º. &c. Per tots aquésts y àltres motíus no vull pus semblánts végas, ni berenádas, ni devertiménts. Heu tendrèu per entès, y valèga per vegáda.

RÊPLICA D' UN MISÁTJE.

Làmo, perdonáu. Bé y honestamént hem manját y begút. Colchú estáva molt alégre; però aquést éra aygodé. Nigu se es emborrátxát póc, ni molt; sinó que vos hàn informát malamént. El bón Jesus no duya pantalòns, y jó hem gordaré de dir, que tots es qui hen duan, sian contráris séus. Molts de nóltros duym fundas, y no per axó enám cuànta lo evangêli, qui no diu hen duguéssen, ni en dexássen de dur es dexèbbles de Cristo. Hem menját es xót, ô s' añéll, ô es mē, y no es estat supersticiò; sino costúm. Vos sabèu que es señor prèn xocoláte, y â s' estíu aygo geláda, y no per axó vá cuànta lo evangêli, encàra que de llun y rossegánt rossegánt, podriau dir que s' aygo geláda es contrári â sa mortificaciò que lo evangêli tant mos recomána. Sobretòt, si no feyam un póc de bulla para Pásco, no declararíam tàn bé sa alegria que tením en un témps que la Iglèsia, tàn sèria cóm és, cánta molt alégre.

RESPÓSTA DE LÁMO.

Sa rahò per un móro y tot. Jó escòlt sas duas párts. Diumènja qui vé, eniré â confessár, y si es confés tróba que se pót fèr sens escrúpol es pàn-caritat, vull que tot s' el añ menjèm es pá en caritat y bónas óbras, amèn.

Defênsa d' es bisbes, maltractats per la Auròra, (que de aquí al devùnt, li dirèm A majuscula y no minuscula, porque un llecenciado quàn havia de enár â la vila, y desitjáva que li enviássen es gorá, escrivia enviáume s' Asa: si volía colcàr demúnt es petit, posáva, que hem dugan s' ása. Es

que â cà sêua hen tenían dos, un grós y un ménút. A cólca llóc hen tenen tres, y quàtre, y mes).

Es nóstro A femení, (li dig nóstro, perque fins aquí nóltros colcàm, y per bé que àls devés sa coua, encàra no mos hà tomát) dig idó que A xêrra, ô bràma cuànta es bisbes, especíalmént es qui se son refugiáts â Mallórca. Jó som racional, per la gràcia de Dén; y vull dir cólca cosèta, perque sa gént póbre continuu en respectár es princeps de la Iglèsia.

Ets antícs mos donàren una idèa sa més nóbbles y subblíme d' es bisbes y de sa sêua dignidát. El bisbe, deya S. Ignáci mártir, ocúpa dins sa sêua diócesi es llóc més preferént. Y jó dig que entre els àltres sacerdots y señòrs, es cóm es sól entre ets estèls y planètas. A n' es bisbes, deya Orígenes, se los há encarregát sa guárda del bòn Jesus, y aquèsta guárda val tánt, que una sóla ovèya no té prèu. Y jó dig que sas cábras mes roñosas vólen donár régglas â n' aquèsts pastòrs. Sobre el bisbe, diu S. Cypriáno, subsistèx la Iglèsia. Y jó dig que no hey há cóm pégár â n' es fonaménts per esbuçar la Iglèsia; y ára se veu clár es motíu perque pégan fórt â n' es bisbes y los trèuan sas braguétas es piadosos, innocénts y immaculáts aurorístas, ô averroístas.

En aquèll célebre synodo de Cartágo, ahòñ presidía el matéx S. Cypriáno, digué un de élls: *Nóltros estám en llóc d' ets apóstols, y governám es faèls ab sa matèxa potestát. ¡O malas téstas! vóltros los voléu governár â élls: êrgo no sou faèls: ô sinò êrgo sou cóm S. Péra; sed hoc est fálsum: igitur sou estrafoláris.* S. Geróni los honrá ab so titol de capitáns de la Iglèsia. Y ¿de quánt en sá es soldát rás há de corretgir els abúsos de es capitá, y mes si aquèst se tróba sá y bó, quánt aquèll súa dins l' hospítal es móll d' ets óssos? Teodoréto los diu apóstols (y no párla d' es qui dinan al Paláu es dijóus sánt): la majòr párt dels páres grécs diu que son princeps del póbble (y no son cóm en Pêp d' es bótills), S. Sydónio, los enomèna sumos ô gráns sacerdots (y dos llécs ab un qui no arriba já â capellá de calderèta, perque ténan póc entenimént los critican): S. Agustí diu que son ángels y vicáris del Señòr (no es de admirár que es dimónis sian contráris sêus): Que vos aparèx?

EN LA IMPRENTA DE SEBASTIÁ GARCÍA.

